

Duurzame verdienmodellen voor landgoederen en voedsel

Gijs van Heemstra op de Eemlandhoeve, een voorbeeld van een burgerboerderij. Daarvoor maakt hij zich als kwartiermaker sterk in het initiatief BB4Food.

'Landgoed Coach' staat er op het visitekaartje van Gijs van Heemstra. Getriggerd door dat woord zoekt VVA Larenstein hem op in Maarn. Hij blijkt een veelzijdige, creatieve en maatschappelijk betrokken ondernemer te zijn, die zijn talenten inzet op het snijvlak van duurzame en circulaire verdienmodellen voor landgoederen, natuur, landschap en voedsel.

In het koetshuis op landgoed "Huis te Maarn" schenkt Gijs van Heemstra koffie in met opgeklopte melk. Op de mok prijkt zijn Friese familiewapen. Adel? 'Inderdaad, de historie is leuk, maar doet niet ter zake.' Grondbezit? 'Nee, dat heeft onze familie allang niet meer.' Zijn carrière begon in het bankwezen. Bij ABN AMRO in Amsterdam was hij verantwoordelijk voor het internationale betalingsverkeer van multinationals. Tot de vader van zijn toenmalige vrouw onverwachts overleed en landgoed Verwolde in de Achterhoek naliet. '500 hectare, fantastisch coulisselandschap met twaalf pachtboeren. Een grote natuuronderneming, kun je zeggen', vertelt Van Heemstra. 'We wisten dat mijn ex-vrouw het eens zou erven. Het was onze ambitie om het voort te zetten, maar het kwam plotseling en we hadden nul verstand van landgoederen.' Dus volgde Van Heemstra de deeltijdopleiding Vastgoed en grondverkeer bij Van Hall Larenstein. 'Dé rentmeestersopleiding van

Nederland.' Het kwam op een goed moment. De mooie tijden van groei, ontwikkeling en reizen waren in het bankwezen voorbij. De sfeer was negatief. Ik maakte mezelf boventalig.'

Proeftuin

Voor het landgoed maakten ze een visie met negen projecten. 'We wilden er een proeftuin van maken. In eerste instantie hadden we vooral handen nodig. We organiseerden een enthousiaste vrijwilligersgroep voor het regulier onderhoud: bosmannen die bomen snoeien, rooien en verwerken. De verwilderde moesgaard wilden we ook nieuw leven inblazen. Met de ANWB natuur en erfgoedprijs kreeg Verwolde 15.000 euro voor herstel.' Met Wageningen UR en studenten van Van Hall Larenstein (afstudeeropdracht) werkte Van Heemstra aan biomassasystemen om energie uit snoeihout op te wekken. 'Dat stond destijds in de kinderschoenen. Ik heb

ook een concept bedacht voor recreatieve boomhutten, gestookt op biomassa en met afvalwaterzuivering via een helofytenfilter.' Die zijn uiteindelijk niet gerealiseerd. Het pad van zijn vrouw en hij scheidde. Hij kon niet verder op Verwolde.

Kansen

Met de opgedane ervaring en kennis kon Van Heemstra wel aan de slag. Hij creëerde het beroep Landgoed Coach, waarmee hij mogelijkheden voor landgoederen ontwikkelt. Momenteel verkent hij voor een landgoed de kansen voor een zorghotel en voor een ander landgoed voor een natuur-begraafplaats. Ook houdt Van Heemstra zich bezig met zonneparken op land. Natuur-begraven, zonneparken; het zijn ontwikkelingen die controversieel zijn. Van Heemstra reageert: 'Zonneparken zijn duurzamer en financieel interessanter dan akkerbouw of koeien in de wei. We willen toch duurzaam worden, voldoen aan het klimaatakkoord van Parijs en hebben ambities om de wereld niet te laten vergaan? Zo'n zonnepanelenveld kun je bijvoorbeeld voor twintig jaar neerleggen en weghalen zodra we over nieuwere technieken beschikken. Er wordt zelfs al gesproken over asfalt dat zonnepanelen opslaat. In ieder tijdsgewricht heb je ontwikkelingen die weerstand opleveren, maar als tijdelijke oplossing voldoen.' Van Heemstra's invulling van het rentmeesterschap is anders dan anders. 'Een traditionele rentmeester is veelal een oppasser van de winkel. Hij regelt de pachtcontracten, int de pachtgelden, doet de aanbesteding van de boskap, harkt subsidies binnen et cetera. Dat is een toch wat statische rol. Landgoederen zullen meer moeten meegaan met de ontwikkelingen van deze tijd.'

Keuzes maken

Hij constateert bij landgoedeigenaren wat koudwatervrees. 'Er wordt snel gedacht dat het duur is om mij in te schakelen. Maar ik ga eerst vrijblijvend het gesprek aan. Bovendien hebben veel landgoederen langjarige contracten met rentmeesterskantoren. Als eenpitter kom je niet makkelijk binnen. Maar ondertussen ben ik wel twee jaar geleden met de herbestemming van Paleis Soestdijk bezig geweest, als een van de vier uit 120 kandidaten!' Zijn inzet voor landgoederen wordt opgemerkt. Eerder vroeg het Gelders Particulier Grondbezit hem voor het bestuur en momenteel verricht hij projectwerk voor de landelijke Federatie Particulier Grond-

Bijeenkomst van BB4Food op de Eemlandhoeve.

bezit. In het nieuwe platform rentmeesters.nl vertegenwoordigt hij de rentmeesters van Utrecht. 'We bekijken hoe we elkaar kunnen helpen bij grondzaken in de regio en we wisselen expertises over landbouw, bosbouw en taxaties uit. Inmiddels doe ik wel heel veel dingen naast elkaar. Ik houd mij met nog veel meer duurzame ondernemingen bezig; ik heb het eens opgeschreven en kwam uit op zestien serieuze projecten. Ik moet mezelf in acht gaan nemen en keuzes maken.'

Burgerboerderijen

Als kwartiermaker van BB4Food, Burgers en Boeren for Food, gaat hij voorlopig door. 'Het is een initiatief van boer en filosoof Jan Huijgen van burgerboerderij Eemlandhoeve in Bunschoten. Hij wil het concept opschalen naar honderd boeren en tienduizend burgers. Samen hebben we daarvoor een stichting opgericht. Bij Triodos Foundation loopt een crowdfundingactie. BB4Food biedt burgers diverse mogelijkheden om te participeren: je wordt donateur voor een tientje, je koopt producten rechtstreeks van boeren of je participeert voor minimaal duizend euro, waarbij je een boer helpt bij de transitie naar een burgerboerderij met

Naam Gijs van Heemstra
Bedrijf Landschaps Coach
Vestiging Maarn
Medewerkers Geen
Opleiding HBO-opleiding Bedrijfs-economie, 1991; VHL post-hbo Vastgoed en grondverkeer, 2010

→
about.me/gijsheemstra
gijsvanheemstra@icloud.com

bijvoorbeeld gemeenschapsruimte, een plek voor mensen met een rugzakje. De boer runt zijn bedrijf dan niet meer per se in zijn eentje. Burgers die participeren krijgen er ook wat voor terug: rendement op hun investering, voedsel en een concrete bijdrage aan verduurzaming. Er wordt gemeten wat de veranderingen op de boerderij aan biodiversiteit oplevert. 35 Boeren zijn al geselecteerd. We beginnen in regio Food Valley en rondom Amersfoort. Zo'n 350 Amersfoortse burgers hebben interesse in een beter contact met het ommeland en willen boerderijen weer de kern van het voedsel te laten zijn.'

Brood en Spelen

Het project probeert aan te sluiten bij het initiatief Brood en Spelen van Rijksadviseur voor het Landschap Benno Strootman van het College van Rijksadviseurs, om nieuwe perspectieven te creëren voor de agrarische zandgebieden. 'We overleggen sowieso met verschillende organisaties: LTO, gebiedscoöperatie O-gen, het ministerie, de Tweede Kamer; we proberen er iets moois van te maken. Het uiteindelijke streven is een coöperatie met een franchiseachtig model, waarbij het primair gaat om planet, dan komt people en uiteindelijk profit in beeld.' Dan laat Van Heemstra een plan zien voor een duurzaam en deels circulair hotel, waarbij hij als projectmanager optreedt en rentmeesterstaken heeft. 'Duurzaamheid is niet langer geitenwollensokken en activistisch. Het wordt gemeengoed. Duurzaam betekent dingen milieuvriendelijker doen, bij circulariteit is maximaal hergebruik van materialen het uitgangspunt. We moeten de wereld mooier en duurzamer maken. Ik wil er niet teveel over praten, maar plannen maken en uitvoeren.'

TEKST RIA DUBBELDAM, FOTO'S HANS DIJKSTRA/GAW.NL